

NOTAT

Til: Kvalitetsutvalget

Fra: Johan Børre Melsom (borre.melsom@hist.no / 91192706)

Dato: 09.08.04

Tidligere dokumenter:

<i>Ref</i>	<i>Hva</i>
Notat 1	Studieevaluering – et prøveprosjekt http://www.hist.no/intern/kvalitet/Saksp/Studieevaluering.pdf
Notat 2	Studieevaluering – et prøveprosjekt (diskusjonsutgave 3) http://www.hist.no/intern/kvalitet/dok/Studieevaluering%20proveprosjekt%20diskusjonsutgave%203.pdf
Notat 3	Studieevaluering – et prøveprosjekt – begrepsapparat og spørreskjema – endelig versjon 2 http://www.hist.no/intern/kvalitet/Saksp/0104studieevaluering100304.pdf
Notat 4	Studieevaluering – et prøveprosjekt – beregning, rapportering og oppfølging http://www.hist.no/intern/kvalitet/Saksp/0804drofting_rapportering.pdf

Sak: Evaluering av "Studieevaluering – et prøveprosjekt"

Notatets formål

Dette notats formål er å oppsummere og vurdere prøveprosjekt: elektronisk studieevaluering våren 2004.

Prosjektet

Forankring av prosjektet:

Høgskolestyret vedtak i sak 0077/2003 (punkt 4):

Det opprettes et prøveprosjekt for utprøving av et elektronisk basert studieevalueringssystem som gjennomføres i studieåret 2003/2004.

Prosjektets formål

Kvalitetsutvalget utdypet styrets vedtak i sak 0077/2003 gjennom et notat (notat 1), som ble framlagt for styret den 25.02.2004 med følgende vedtak (sak 0012/2004 delvedtak 2):

Det framlagte forslag til prøveprosjekt for studieevaluering tas til etterretning.

Utdrag fra angitte notat (notat 1):

Kvalitetsutvalget støttet notatets forslag om at HiST betrakter prøveprosjektet som en læringsprosess med følgende læringsmål:

- Hva innebærer prosessen å velge hva som ønskes målt, og utvikle en begrepsmodell som detaljerer hva som ønskes målt.
- Erfaring fra å utvikle spørreskjema (organisering, inndeling, spørsmålstekstene, mengde etc.)
- Erfaring i bruk av et elektronisk datainnsamlingssystem og beregningssystem. Hvilke krav er det naturlig å stille til et slikt system?
- Gjennomføre en resultatanalyse og forme tiltaksforslag.

Hva skulle måles?

Kvalitetsutvalget drøftet i sine møter den 11.02.2004 og 10.03.2004 detaljene i hva som skulle måles (se notat 2 og notat 3), og kom i hovedsak fram til følgende:

Spørreskjemaet skulle være rettet mot fag ved avdelingene (ca. 5 fag pr. avdeling). Det skulle stilles spørsmål om "fagets mål og studentenes forventninger", "undervisningen", "ferdighetstrening", "arbeidsbyrde", "evaluering (vurdering)", "studentautonomi", "studentenes egeninnsats" og "faglærer". I tillegg skulle hver fagansvarlig ha anledning til å føye til opptil 5 egendefinerte spørsmål

Denne inndeling av spørsmålene bygger på en anbefaling fra UNIPED ([Seksjon for universitetspedagogikk ved NTNU](#)) og det arbeid de har gjort i samband med fagevalueringer.

Utarbeidelse av spørreskjema

Spørreskjema ble utarbeidet gjennom drøfting i Kvalitetsutvalget med etterfølgende mulighet til drøfting ved avdelingene, for deretter å bli vedtatt av utvalget (se notat 3 / se vedlegg: "Spørreskjema – Standardspørsmål etc.").

Hvordan skulle målingene skje?

Selve gjennomføringen av undersøkelsen skulle være elektronisk (web-basert).

Informasjon til studentene

Orientering til studentene om undersøkelsen og gjennomføringen av den, skjedde gjennom høgskolens sentrale web-sider, avdelingenes web-sider og utarbeidede oppslag (lysark etc.) for bruk ved avdeling og av de fagansvarlige. Den direkte informasjon til studentene skjedde via fagansvarlige/faglærerne. Undersøkelsen ble også omtalt i "Siden – HiST".

Hvordan skulle resultatene utarbeides og publiseres, og ansvar for tiltak i ettertid.

Kvalitetsutvalget drøftet på sitt møte 21.04.2004 distribusjon av undersøkelsens resultat samt ansvar for oppfølging av disse, og bestemte at:

- All statistikk angående hvert fag skulle formidles til aktuell fagansvarlig og respektive avdelings dekan.
- Aggregerte data for avdelinger og HiST skulle distribueres til samtlige medlemmer av Kvalitetsutvalget. Ingen åpne spørsmål rapporteres
- Oppfølging av resultatene er dekanenes ansvar.

(se for øvrig Notat 4)

Tekniske gjennomføring

Den tekniske gjennomføring av spørreundersøkelsen ble gjort ved hjelp av det kommersielle systemet Questback (se www.questback.com). I dette systemet ble det totalt laget 28 spørreundersøkelser (en for hvert fag) med en standard spørsmålsdel på 27 spørsmål (se vedlegg: "Spørreskjema – Standardspørsmål etc.").

Spørreundersøkelsene skjedde i perioden 19.04.2004 til 15.05.2004. Det ble opprettet web-sider under www.hist.no som studentene kunne bruke som innfalsvinkel mot undersøkelsene. I tillegg fikk avdelingene og de fagansvarlige lenkene til undersøkelsene tilsendt slik at de kunne publiseres på avdelingen/fagenes web-sider.

I første omgang ønsket aktuelle fagansvarlige ved avdeling Trondheim økonomiske høyskole ikke å delta i prøveprosjektet. Andre fagansvarlige ved avdelingen ønsket på et senere tidspunkt likevel å delta. Disse undersøkelsene ble derfor først iverksatt den 23.04.2004.

Som positiv premiering ble det utlovt to MP3-spillere. Disse ble vunnet av Maria Homleid (ergoterapeut) og Peter Bergesen (programområde for bygg og miljø).

Svarmengde / svarprosent

Se vedlegg "Antall svar studieevaluering – et prøveprosjekt"

Beregnet svarprosent avdelingsvis:

	Antall svar	Antall "eksamenspåmeldte"	Svarprosent
AFT	155	404	38,4%
AHS	110	? *)	
AITeL	83	239	34,7%
ALT	175	? *)	
AMMT	130	326	39,9%
ASP	33	218	15,1%
TØH	53	346	15,3%
sum	739	?	

*) For AHS og ALT er det fag hvor "antall påmeldte" ikke er tilgjengelig.

Statistikkberegning

All statistisk beregning er utført ved hjelp av programsystemet SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

Utarbeidede rapporter

Følgende rapporter er utarbeidet og distribuert:

- 28 fagrapporter med deskriptiv statistikk over svarfordelingen for hvert spørsmål (inkludert fagspesifikke spørsmål), samt oppramsing av alle svar for de åpne spørsmål.
- 7 avdelingsrapporter med deskriptiv statistikk for hvert "standardspørsmål", hvor hvert svar i alle fag ved avdeling teller likt ("ikke vektet" aggregering). Ingen åpne spørsmål er vist.
- HiST-rapport hvor "standardspørsmål" er aggregert til "HiST-nivå" og vist gjennom deskriptiv statistikk.

Alle data/rapporter er også elektronisk distribuert til respektive dekaner for eventuell videre bearbeidning.

Vurdering / evaluering av prøveprosjektet

Prøveprosjektet har gitt erfaringer og innsikt i teknisk gjennomføring av slike undersøkelser, men har i hovedsak brakt fram i lyset noen prinsipielle spørsmål.

Teknisk gjennomføring

Bruk av Questback:

Questback er et godt verktøy til å definere spørreundersøkelser i, samt til å gjennomføre innsamlingen av svar med. Questback har også gode egenskaper i form av presentasjon og eksport av resultatdata. Det er i oppfølgingen av hver respondent at Questback ikke helt passer til høgskolens behov, og da særlig i mulighet til individuell purring.

I framtiden er det naturlig at høgskolens "elektroniske læringsplattform" skal brukes til teknisk gjennomføring av undersøkelser. De erfaringer som er gjort med Questback har påvirket de krav høgskolen har stilt i sin konkurranseinnbydelse for innkjøp av "elektronisk læringsplattform".

Vurdering av svarprosent

Svarprosenten er til dels lav med noen enkelte unntak. En lav svarprosent tilsier at validiteten til resultatene er lav.

Er det formen som forårsaker lav svarprosent – ville en få høyere svarprosent hvis spørreundersøkelsen ble utdelt på papir? Det er vanskelig å gi noe begrunnet svar på dette.

Antakelig har ikke formen har innvirket negativt på svarprosenten, kanskje tvert om. Vår mistanke er at tidspunktet (helt i slutten av semesteret – for noen etter undervisningsslutt – til dels inn i eksamensperioden) har hatt en større påvirkning på svarprosenten.

En teknisk mulighet til individuell oppfølging og påminnelse ville antakelig ha hjulpet betraktelig.

Fikk studentene god og nok informasjon om undersøkelsen? Informasjonen ble sendt ut til avdeling og fagansvarlige som skulle bringe den videre. Ingen informasjon ble sentralt sendt ut direkte til den enkelte student. Et slikt informasjonsopplegg er svært avhengig av den enkelte fagansvarliges engasjement og innsats. Vi mener at dette i enkelte tilfelle resulterte i til dels liten og mangelfull informasjon. I framtiden bør det legges større vekt på informasjonsarbeidet - hvilken informasjon bør formidles på hvilken måte, blir ett sentralt spørsmål.

Variasjonen i svarprosent mellom hvert fag – hva er den forårsaket av? Her er det nok mange årsaker. Variasjon i informasjonstilgangen, tidspunktet var feil for enkelte fag/studenter, forskjellig tilgang til datautstyr ved avdeling/hjemmefra, og lignende, er mulige årsaker. Vi har ingen holdepunkter for å trekke noen konklusjoner i denne sammenheng.

Statistikkberegning og rapportskriving

Dette er en arbeidskrevende del. Skal høgskolen i framtiden gjennomføre mange og til dels store undersøkelser er det viktig at denne arbeidsdel blir så mye som mulig automatisert.

Tiltaksutforming

Kvalitetsutvalget vedtok at tiltaksutformingen, det å vurdere resultatene og forme tiltak til forbedring i fagene, er dekanenes ansvar.

Prinsipielle spørsmål

I Kvalitetsutvalgets arbeid med prøveprosjektet, i min kontakt med avdelingene og de fagansvarlige, samt i de tilbakemeldinger avdelingene og de fagansvarlige har gitt (både muntlig og skriftlig), er det klart at prøveprosjektet reiser en rekke spørsmål og motforestillinger, som kan deles inn i følgende dimensjoner:

- Begrepene
  - Er basisbegrepene angående studier og studieevaluering omforente i HiST?
  - Eks. Hva menes med begrepet fag?
- Særpreg kontra fellesskap
  - Er det mulig å stille de samme spørsmål til studenter i forskjellige fag, eller er faginnhold og de pedagogiske opplegg så forskjellig at de ikke kan sammenliknes, og dermed er de heller ikke aggregerbare?
  - Er studiekulturen ved avdelingene så forskjellig at også hver avdeling må ha sitt eget særpreget opplegg.
  - Med andre ord: Må hver undersøkelse skreddersys til hvert enkelt fag?
  - Hvem har kompetanse til å utvikle/bestemme undersøkelsens innhold – kun faglærer, programansvarlig, avdelingen eller HiST?
- Eierskap og ansvar
  - Undersøkelser må initieres, utvikles og gjennomføres av fagansvarlig – dette er et faglæreransvar ikke et HiST ansvar! Eller er det det?
  - ”HiST-gjennomførte-undersøkelser” får liten effekt fordi de som dette gjelder, fagpersonalet og studenter, ikke føler noe eierskap til undersøkelsen.
- Undersøkelsenes intensjon, mål og form
  - Er en spørreundersøkelse det rette verktøy for å oppnå det høgskolen ønsker seg – bedre kvalitet i studiene?
  - Avdekker en spørreundersøkelse den informasjonen vi er på jakt etter, eller kan den bare avdekkes i ”den gode akademiske samtale” mellom fagansvarlig og studentene?
  - Kan denne type undersøkelse brukes i andre sammenhenger, eller i kombinasjon med andre former, for eksempel samtaler?
- Aggregering av data
  - Er det mulig å aggregere svarene i flere fag og derigjennom beregne en avdelingsadferd / HiSTadferd?
- Synkronisering med evaluering ved avdeling/programområde
  - Sentralt initierte og lokalt initierte evalueringer bør framstå som et hele.

Begrepene

Særlig i arbeidet med utformingen av spørreskjemaet ble det tydelig at begrepsbruken i HiST er svært forskjellig ved de forskjellige avdelinger / programområder. Uttalelser som ”dette vil ikke våre studenter i det hele tatt skjønne – sånn kan vi ikke spørre, etc.”, kom ofte fram i diskusjonen.

Som første eksempel kan nevnes begrepet fag – det at et studium er oppdelt i avgrensede faglige tema som studentene undervises i en avgrenset tidsperiode. Begrep brukt om dette er: fag, emne, modul, tema. I tillegg er begrepene tvetydige, for eksempel når en avdeling bruker

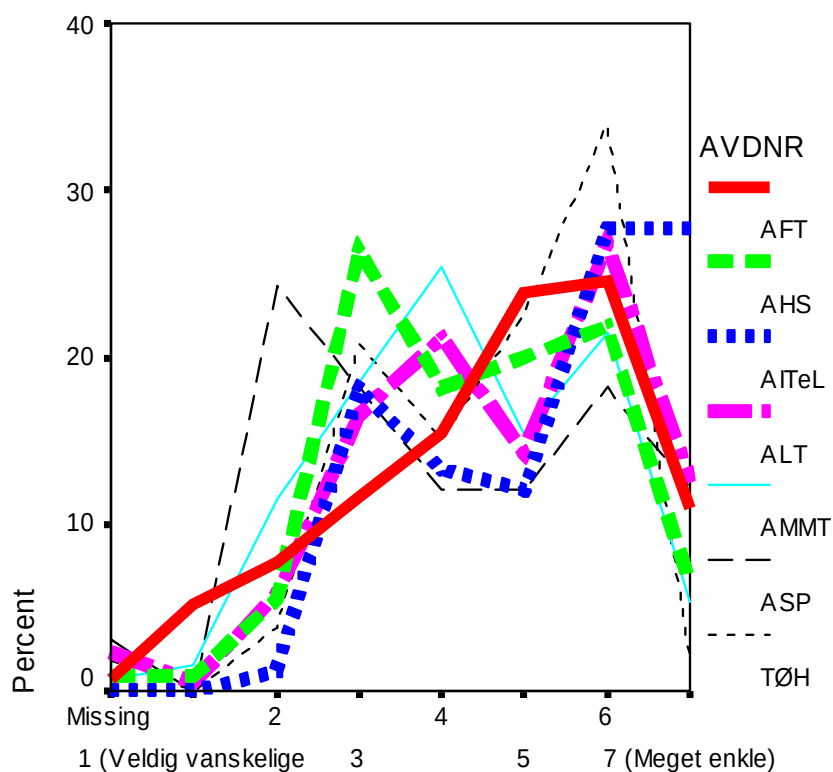
fag om ”det å undervise i en begrenset mengde faglige tema (eks. skatterett for revisorer)”, mens en annen avdeling bruker betydningen ”vårt faglige område (eks. sykelpleie)”.

Et annet problemeksempel er begrepet ”faglærer/fagansvarlig”. Ikke bare består det av delbegrepet ”fag”, men det er forskjellig tradisjon ved avdelingene om hvordan det faglige ansvar for ”det å undervise i et begrenset mengde faglige tema” personfikseres. Ved enkelte er fagansvarlig, foreleser og veileder den samme person, mens ved andre er en gruppe faglige tilsatte ansvarlige i lag.

Å utforme spørsmålstekstene slik at de er godt forståelige for alle studentene i HiST, ble derfor en utfordring.

Det ble lagt inn et ekstra spørsmål i spørreskjemaet for å kontrollere dette:

Hvor vanskelig var spørsmålene i dette skjema å forstå?

Hvor vanskelig var spørsmålene i dette skjemaet å forstå:

Av resultatet ser vi at de fleste syntes spørsmålene var enkle å forstå, men en betydelig del anga ”litt vanskelig”.

Det var signifikante forskjeller avdelingene i mellom. AMMT og ASP var de avdelinger som anga størst problem med forståelsen.

Særpreg kontra fellesskap

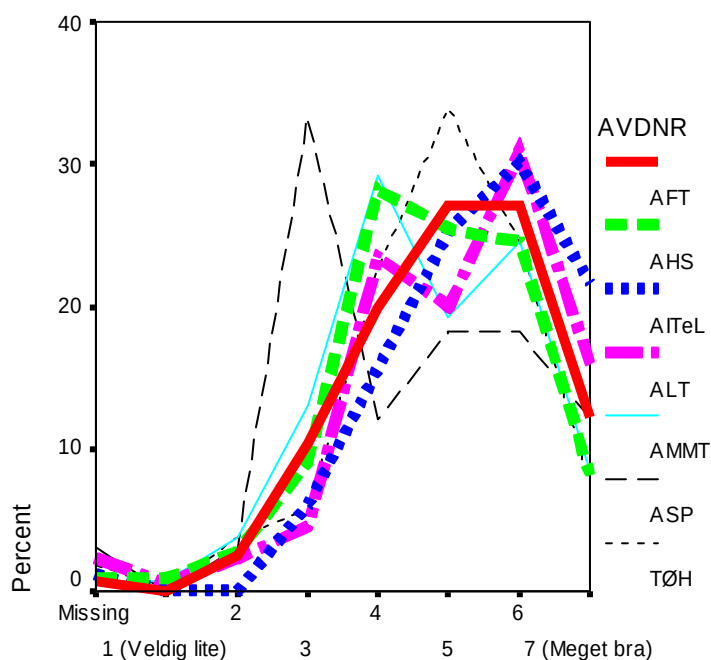
Å gjennomføre en standardisert spørreundersøkelse i hele høghskolen bør ha som hovedformål å måle faktorer som gir mulighet til å utvikle kvaliteten ved studiene gjennom den klassiske kvalitetssløyfen (måle, analysere, tiltaksutforme, og så om att igjen!). Forutsetningen blir da at det finnes felles mål/faktorer som kan brukes i hele høghskolen.

En bieffekt med felles mål er at de kan aggregeres og dermed muligens brukes til sammenlikning mellom organisasjonsenheter.

I prøveprosjektet har det vært mange, og til dels sterke, tilbakemeldinger fra faglig hold om at et standardisert spørreskjema ikke kan nyttes i denne sammenheng. Faglig innhold og pedagogisk opplegg er så forskjellig at kun egenutviklede undersøkelser blir gyldige.

Prøveprosjektet har ikke aktivt undersøkt dette gjennom egne utredninger / analyser. I spørreundersøkelsen var det derimot følgende spørsmål:

Synes du spørsmålene var aktuelle og vesentlige?

Synes du spørsmålene var aktuelle og vesentlige?

Studentenes svar er i hovedsak meget positive. Igjen er det signifikante forskjeller mellom avdelingene (ASP og til dels AFT skiller seg ut).

Eierskap og ansvar

Om studieevaluering, evt. spesielle deler av studieevalueringen, er fagansvarlig sitt ansvar/rett og ikke skal utvikles og gjennomføres av andre, er et prinsipielt styrings-/organisasjons-spørsmål. Prøveprosjektet har ikke dvelt ved dette.

Eierskap kan også forstås som ”grunnlag for at aktiviteten tas alvorlig og får betydning”. Prøveprosjektet viser at dette er en viktig dimensjon. Studieevaluering bør ha så sterk som mulig forankring hos de personer den primært får konsekvenser for.

Tilbakemelding fra studentene på det åpne spørsmålet ”Din kommentar til undersøkelsen” er i hovedsak positive. Studentene synes det er et godt og nødvendig tiltak. Et moment er at en bør forvente positivt svar, da de som ikke synes noe om undersøkelsen antakelig ikke har svart!

Undersøkelsenes intensjon, mål og form

Er en spørreundersøkelse det rette verktøy for å oppnå det høgskolen ønsker seg – bedre kvalitet i studiene? Blir en spørreundersøkelse kun en øvelse som gjøres? Er det kun gjennom samtale mellom fagansvarlig og student ”den nødvendige” informasjon kommer fram?

Bør spørreundersøkelser begrenses til undersøkelser om bibliotek, fysisk stydiemiljø, mottaksrutiner, skranketjeneste etc., og ikke dvele ved det faglige?

Prøveprosjekter har ikke utredet/analysert dette.

Ved flere universitet/høgskoler har en kombinerte metoder, for eksempel at en slik undersøkelse samt en rapport fra en faglig samtale mellom fagansvarlig og studenter, danner et hele som analyseres og er underlag for tiltak. Andre bruker web-undersøkelser for å avklare hvilke tema samtalen bør konsentrere seg om. I fagevaluering kan slike kombinasjoner muligens være fornuftige.

Aggregering av data

Er det undersøkelsesmessig faglig holdbart å aggregere svarene til avdeling eller HiST-nivå? Aggregering av menings og holdningsmåling, målt gjennom semantisk differensial skala, har i den faglige litteratur sterk støtte.

Derimot bør vi stille spørsmål om aggregerte data vil gi oss innsikt som er valid. Hvis faglig innhold og pedagogisk opplegg er sterkt varierende kan vi rimelig anta at ett og samme spørsmål vil ha forskjellig relevans for de forskjellige fagundersøkelser. F.eks vil et spørsmål om praksis være sentralt i praksisorienterte programområder, men mindre sentralt i rene teoretiske fag.

En bør anta at jo høyere aggregering som gjøres, jo mer vil resultatet automatisk vise at tingenes tilstand er ”normalt”. Å vise forsiktighet med å trekke bastante konklusjoner på grunnlag av aggregerte data, er en fornuftig adferd.

Prøveprosjektet har ingen spesielle analyser for å verifisere aggregeringens validitet.

Synkronisering med evaluering ved avdeling/programområde

I prøveprosjektet har vi erfart at prosjektet gjennomførte måling om noe som allerede rett før var målt i lokale undersøkelser. Studentene reagerer selvsagt på slik dobbeltmåling.

Slik ”kollisjon” er uheldig, men vanskelig å unngå i et prøveprosjekt. I framtiden er det viktig at det legges koordinerte planer for hvilke ”sentrale” og ”lokale” undersøkelser som skal gjøres – de må samordnes.

Konklusjon

De primære læringsmål prøveprosjektet hadde kan oppsummeres slik:

- Hva innebærer prosessen å velge hva som ønskes målt, og utvikle en begrepsmodell som detaljerer hva som ønskes målt.
- Erfaring fra å utvikle spørreskjema (organisering, inndeling, spørsmålstekstene, mengde etc.)
- Erfaring i bruk av et elektronisk datainnsamlingssystem og beregningssystem. Hvilke krav er det naturlig å stille til et slikt system?
- Gjennomføre en resultatanalyse og forme tiltaksforslag.

Vi har høstet nyttig lærdom på de aller fleste av disse områdene, lærdom som vi ønsker å bringe med oss videre inn i vårt arbeid med høgskolens kvalitetssystem.

I tillegg har prøveprosjektet avdekket andre problemområder, samt holdninger og oppfatninger, som er nyttig kunnskap i det videre arbeid.

(notat slutt)

vedlegg